

Saša Femc Knaflič
OŠ Toneta Čufarja Jesenice

Od jedilnika do razpisa: Javno naročanje živil v praksi

Za isto mizo: izkušnje naročnikov in
ponudnikov v javnem naročanju živil

Ljubljana

22. 8. 2025

Zakaj tako zagovarjam ekološko in lokalno pridelano hrano?

- doma s kmetije
- spoštujem naravo
- obožujem živali
- zdrava prehrana

Zotter

Zakaj (slovenska) ekološka hrana v javnih ustanovah?

krepimo zdravje odjemalcev

otrok, mladostnikov,
starostnikov, bolnikov,
zaposlenih ...)

več

vitaminov, mineralnih snovi,
prehranskih vlaknin in drugih
zdravju koristnih snovi

manj ali nič

aditivov, pesticidov, nitrato
antibiotikov ...

spodbujamo

slovenske kmete, da se
odločajo za **prehod na bolj
trajnostne metode**
kmetovanja

zagotavljamo

kmetom **prodajo in dobiček**
ter **zmanjšamo izgube hrane**
(vnaprejšnji dogovor še pred
sejanjem in sajenjem; plačilo v
30 dneh)
pomembno **razumevanje** s
strani organizatorjev prehrane
in kuharjev (vreme, škodljivci
...)

večje povpraševanje

→ večja ponudba in
ugodnejše cene

skrbimo

za **dobrobit živali**, ki nam dajejo mleko, jajca in meso (gibanje živali na prostem, več prostora, omogočanje vrstno specifičnega vedenja ...)

ohranjamo

naravne in antropogene
ekosisteme

**zmanjšujemo
onesnaževanje**

zaradi transporta

Jedilnik - Teden slovenske hrane (11. 11. - 15. 11. 2024)

malica

ponedeljek

marmelada
kisla smetana
pšenični polbeli kruh
jabolko
sadni čaj

torek

sir
kisle kumarice
črna zemlja
kaki
zeliščni čaj

sreda

polnozrnat buhtelj z
domačim jabolčnim
nadevom
jabolko
bela kava (mleko)

četrtak

mlečni namaz z zelišči
pirin mešani kruh
hruška
zeliščni čaj

Tradicionalni slovenski zajtrk

med
maslo
kmečki hlebec iz štirih žit
jabolko
mleko

petek

ovseni kosmiči z lešniki
(Mul'c)
mleko
jabolčni čips
voda

meso slovenskega porekla

kosilo

Martinovo

goveja juha z zakuho
pečena piščančja bedra brez kosti in kože
mlinci
dušeno zelje
voda

milijonska juha
makaronovo meso (meso)
ribani sir
zeljnata solata s fižolom (zelje)
voda

zelenjavna enolončnica
ajdovi žganci z ocvirki (ajdova moka,
ocvirki)
pšenični črni kruh
skutni štruklji
voda

goveja juha z zakuho
golaž (meso)
polenta
endivija s krompirjem
voda

goveja juha z zakuho
svinjska pečenka
kisla repa
krompir v kosih z ocvirki (ocvirki)
krompir
voda

neposredno s kmetije

ekološka pridelava

vsakega svinjarskega

vir: <https://www.nasasuperhrana.si/za-potrošnike/sheme-kakovosti/>

integrirani

Kmetijstvo Slovenija

otroke in
mladostnike

vzgajamo v odgovorne
trajnostne potrošnike ...

Evropske sheme kakovosti

vir:

<https://www.nasasuperhrana.si>

Zaščiteni označba porekla

Zaščiteni označba porekla je oznaka, ki se uporablja za kmetijske izdelke in živila, katerih proizvodnja, predelava in pridobivanje surovin se morajo odvijati v določeni regiji, kjer geografske značilnosti vplivajo na njihove posebne lastnosti.

sir Tolminc, Bovški sir, sir Mohant, Nanoški sir, Piranska sol, Istrski pršut, Ekstra deviško oljčno olje Slovenske Istre, Oljčno olje Istra, Kočevski gozdni med, Kraški med

Zajamčena tradicionalna posebnost

Zajamčena tradicionalna posebnost je evropska shema kakovosti, s katero se zaščitijo predvsem receptura ali način priprave ali njegova sestava. Te kmetijske pridelke ali živila proizvajajo vsi, ki se držijo predpisane recepture, postopka in oblike.

Ekološki proizvodi

Pri ekološkem načinu kmetovanja je prepovedana uporaba lahko topnih mineralnih gnojil, kemično sintetiziranih fitofarmacevtskih sredstev (pesticidov), gensko spremenjenih organizmov ter različnih regulatorjev rasti.

Evropske sheme kakovosti

vir:
<https://www.nasasuperhrana.si>

Zaščiteni označba porekla

Zaščiteni označba porekla je oznaka, ki se uporablja za kmetijske izdelke in proizvode, ki so proizvedeni, predelani in pridobljeni v določeni regiji. Njihova značilnost vpliva na njihovo posebnost.

Zaščiteni geografska označba

Zaščiteni geografska označba je oznaka, ki zagotavlja, da je vsaj en del procesa izdelave živila ali kmetijskega pridelka (kot sta pridelava ali predelava) opravljen v določeni regiji.

Ekološki proizvodi

Pri ekološkem načinu kmetovanja je prepovedana uporaba lahko topnih mineralnih gnojil, kemično sintetiziranih fitofarmacevtskih sredstev (pesticidov), gensko spremenjenih organizmov ter različnih regulatorjev rasti.

Kraški pršut, Zgornjesavinjski želodec, Kraška panceta, Prleška tünka, Kraški zašink, Kranjska klobasa, Prekmurska šunka, Štajersko-prekmursko bučno olje, Ptujski luk, Slovenski med, Jajca izpod Kamniških planin, Štajerski hmelj

Evropske sheme kakovosti

vir:

<https://www.nasasuperhrana.si>

Zaščiteni označba porekla

Zaščiteni označba porekla je oznaka, ki se uporablja za kmetijske izdelke in živila, katerih proizvodnja, predelava in pridobivanje surovin se morajo odvijati v določeni regiji, kjer geografske značilnosti vplivajo na njihove posebne lastnosti.

Zaščiteni geografska označba

Zaščiteni geografska označba je oznaka, ki zagotavlja, da je vsaj en del procesa izdelave živila ali kmetijskega pridelka (kot sta pridelava ali predelava) opravljen v določeni regiji.

Zajamčena tradicionalna posebnost

Zajamčena tradicionalna posebnost je evropska shema kakovosti, s katero se zaščitijo predvsem receptura ali način priprave ali njegova sestava. Te kmetijske pridelke ali živila proizvajajo vsi, ki se držijo predpisane recepture, postopka in oblike.

Prekmurska gibanica, Idrijski žlikrofi,
Belokranjska pogača, Slovenska potica

Uporaba je prepovedana, če se uporablja za izdelke, ki so bili obdelani s sintetičnimi mineralnimi gnojili, kemično sintetiziranih fitofarmacevtskih sredstev (pesticidov), gensko spremenjenih organizmov ter različnih regulatorjev rasti.

Nacionalne sheme kakovosti

vir:

<https://www.nasasuperhrana.si>

Izbrana kakovost – Slovenija

Doslej so v shemo »izbrana kakovost« pristopili sektorji pridelovalcev in predelovalcev mesa (goveje in perutninsko meso), mleka (mleko in mlečni izdelki), sadja (sadje ter predelani izdelki iz sadja) ter žit.

Integrirana pridelava

Integrirana pridelava je okolju prijaznejši pristop kmetovanja. Lokalni kmetje z uporabo naravnih virov in mehanizmov zmanjšujejo negativne vplive na okolje ter pridelujejo visokokakovostne kmetijske izdelke.

Označba višje kakovosti

To je nacionalna shema kakovosti, ki vključuje kmetijske pridelke in živi z boljšimi lastnostmi od običajnih. V praksi to pomeni, da imajo izdelki lahko večji sadni delež ali pa so brez dovoljenih aditivov.

Kako spremeniti prehranjevalne navade učencev?

- spremembe uvajamo **počasi, a vztrajno** (npr. sladkor, sol, jušni koncentrati, stročnice, kuskus, ajdova kaša, polnovreden eko kruh in pekovsko pecivo, domači namazi, eko mesni izdelki ...)
- povabimo **lokalne dobavitelje, da se sami predstavijo** otrokom (Mlekarna Krepko, Ekološka kmetija Pr' Črnet, Ekološko čebelarstvo Metelko ...)

Ekološka kmetija Pr' Črnet - Delavnica mletja žit

Ekološka kmetija Pr' Črnet - Delavnica mletja žit

Ekološko čebelarstvo Metelko

Zakaj ravno sadje in zelenjava?

vir:

<https://www.ewg.org/foodnews/full-list.php>

The Clean Fifteen™			
These 15 items had the lowest amounts of pesticide residues, according to EWG's analysis of the most recent USDA data.			
 01 Pineapples		06 Sweet Peas (frozen)	12 Mangoes
		07 Asparagus	 13 Carrots
		08 Cabbage	
		09 Watermelon	
02 Sweet Corn, Fresh and Frozen	04 Papaya	10 Cauliflower	14 Mushrooms
03 Avocados	05 Onion	11 Bananas	15 Kiwi

vir:
<https://www.ewg.org/foodnews/full-list.php>

THE LIST

The 2025 Dirty Dozen™

Of the 47 items included in our analysis, these 12 fruits and vegetables were most contaminated with pesticides:

36

Potatoes

Potatoes – the most consumed vegetable in the U.S. – join this year's Dirty Dozen.

LEARN MORE

37

Blueberries

Blueberries back on the Dirty Dozen™, with traces of several toxic pesticides

38

Blackberries

Blackberries' newcomer status on the Dirty Dozen comes after the USDA tested the fruit for the first time, in 2023.

39

Apples

Apples doused with chemical after harvest

40

Pears

Pears among the most pesticide-contaminated fruit in EWG's Dirty Dozen™

41

Nectarines

42

Cherries

43

Peaches

Peaches pack a punch when it comes to pesticide contamination

44

Grapes

45

Kale, Collard, and Mustard Greens

More than half of kale samples tainted by possibly cancer-causing pesticide

46

Strawberries

The average American eats about eight pounds of fresh strawberries a year – and with them, dozens of pesticides

47

Spinach

Spinach has more pesticide residues by weight than any other type of produce

Postopek priprave JN

izvoz podatkov o enoletni porabi

- v mesecu septembru
- izvoz v Excel
- iz programa za materialno knjigovodstvo
- npr. 15. 9. 2024 do 15. 9. 2025

pregled in ureditev podatkov

- v mesecu septembru

pregled trga (“Katalog živil”, komunikacija z dobavitelji, spletne strani ...)

- v mesecu septembru in oktobru

popravek lanskega obrazca z naborom živil

- v mesecu septembru in oktobru

vnos podatkov o porabi živil v posodobljen obrazec ...

- v mesecu oktobru
- sledi sodelovanje z Marijo Jerala ...

Postopek

- **primerjam cene** (ekološko : konvencionalno)
- ocenim, za koliko se bodo **zvišali stroški**, če konvencionalna živila **zamenjam** z ekološkimi oz. uvožena z lokalnimi
- preverim, **kaj je sploh dobavljivo** (pomembna je komunikacija z dobavitelji)
- ugotovim, kakšno embalažo je smiselno imeti glede na izkušnje pri delitvi hrane in porabi (primer: jogurti)
- **nabor** eko živil je sicer manjši, a je **manj dela z merili kakovosti**, saj imajo takšna živila praviloma boljšo sestavo oz. so kakovostnejša
- primer: **eko mesnine - večji porabniki** imamo prednost v tem, da so mesnine izdelane po naročilu in zato ne vsebujejo konzervansov (npr. nitritov) in drugih aditivov

Ovire

1. nedobavljivost določenih artiklov
2. stroški:
 - za malico - 1,1 € / učenca (0,9 €)
 - za kosilo - 1,47 € / učenca (2,7 €)

predviden dvig s 1. 1. 2026

2024

- cca. 40% ekoloških živil
- cca. 20% živil iz ostalih shem kakovosti

nujen dvig s strani države

Ekološka pridelava

Mleko in mlečni izdelki (eko + IK)

mleko, jogurti*, kefir*, maslo*, sir za žar*,
kisla smetana

Meso in mesni izdelki (eko, tudi IK)

goveje m.*, telečje m.*, svinjsko m.*,
piščančje m., mesni izdelki* (hrenovke,
pečenice, prekajeno svinjsko stegno,
čevapčiči, posebna salama, pašteta ... - vse
brez konzervansov in alergenov)

Sveža zelenjava in sadje (eko)

buče*, bučke*, cvetača*, čebula, česen,
endivija*, koleraba, korenje, kumare*,
paprika*, paradižnik*, radič*, zelena solata*,
mlado zelje*, kitajsko zelje*, mladi krompir*,
banane*, breskve, grozdje*, hruške, jabolka,
jagode, kivi*, klementine*, limone*,
lubenica*, mandarine*, marelice, nektarine,
pomaranče*, slive

***celota**

Ekološka pridelava

Konzervirana in vložena zelenjava

kisle kumarice*, kisl paprika*, rdeča pesa*, ketchup*, paradižnikovi pelati*, zamrznjena zelenjava (brokoli*, korenje*, cvetača*, špinača*)

Brezalkoholne pijače

sokovi* (jabolčni, pomarančni, grozdni, mešani)

*celota

Kruh in pekovsko pecivo

kruh*, slano pekovsko pecivo*, sladko pekovsko pecivo*

Splošno prehrambeno blago

začimbe in zelišča*, čaji*, sladkor*, jajca*, riž*, olje (sončnično, repično, ekstra deviško oljčno)*, fižol*, jušne kroglice*

Izbrana kakovost - Slovenija

Mleko in mlečni izdelki

mleko, poltrdi siri za rezanje in ribani sir*,
mocarela za pico*, skuta*, mlečni namazi*,
smetana, sladoled v lončku*

Meso in mesni izdelki

piščančje meso (file, nabodala)

*celota

Izločeni sklopi

Sadje in zelenjava (s kmetij; nekateri IK in/ali eko)

- slive (IK), hruške (IK) - **Domačija Kostevc Hribar**
- marelice (IK), eko sveži in suhi kaki (IK), češnje (IK), breskve (IK), nektarine (IK) - **Posestvo Zarova**
- eko jabolka (IK), eko krompir - **KGZ Sava**
- eko jabolčni čips (IK), eko jabolka (IK) - **Ekološka kmetija Kastelic**
- eko kislo zelje in repa - **Ekološka kmetija Peternej**
- eko zelenjava in krompir - **združenje ekoloških kmetov Ajdna**
- jagode, čebula, česen, koleraba, korenje, krompir - **kmetija Golc**

Izločeni sklopi

Kruh in pekovsko pecivo (eko)

- pekovsko pecivo (predvsem sladko) - 9. vas

Splošno prehrambeno blago (eko, zagonska podjetja)

- Bionella*, eko vaniljev sladkor*, eko arašidov namaz*
- eko keksi*
- eko ovseni kosmiči **Mul'c***, **La popsi** sadni sladoled*, slovenski eko sadni namazi **Uroš in Valentina***
- eko med* - **Ekološko čebelarstvo Metelko**
- eko mlevski izdelki: moka (pšenična, ajdova)*, ješprenj*, prosena kaša*, zdrob (pirin, kamutov)*, čičerika* ... - **Mlin Stražar, Ekološka kmetija Pr' Črnet**
- eko koruzni kosmiči*, eko testenine*, eko bulgur*, eko kuskus* ...

Saša Femc Knaflič
OŠ Toneta Čufarja Jesenice

.....

Hvala za pozornost

031 507 909
04 58 33 282

sasa.femc@guest.arnes.si

Cesta Cirila Tavčarja 21,
Jesenice

